

Nieuwe vergunning overwinterende ganzen – machtigheden aan te vragen bij (dreigende) schade. 2025 – 2026.

De provincie Groningen heeft de Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit (kenmerk K75665) verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot van overwinterende ganzen (grouwe gans, brandgans en kolgans) ter voorkoming van (dreigende) schade aan kwetsbare gewassen. Daarnaast is verjaging met ondersteunend afschot in specifieke maanden ook toegestaan op blijvend grasland:

- voor grouwe gans en brandgans in oktober, maart, april en mei;
- voor kolgans in oktober, april en mei.

De vergunning geldt voor de werkgebieden van de volgende WBE's, op basis van de vastgestelde schadehistorie:

- Bierum e.o.
- Duurswold e.o.
- Eemsmond
- Fivelgo
- Hunsingo
- Meedhuizen e.o.
- Noordelijk Westerkwartier
- Noord-West Groningen
- Oldambt
- Oude Veenkoloniën
- Stadskanaal
- Westerkwartier
- Westerwolde

In deze WBE-gebieden kunnen grondgebruikers, wanneer sprake is van (dreigende) schade, via het SRS een verzoek indienen voor een perceelsgebonden machtiging.

De FBE kan deze vervolgens doormachtigen aan een uitvoerder met een geldige omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten.

Bij kwetsbare gewassen geldt dat vóór het gebruik van de machtiging minimaal één preventieve maatregel moet worden toegepast uit de nieuwe Faunaschade Preventiekit (BIJ12) – bijvoorbeeld het gebruik van een handlaser.

Voor de toetsing van adequaat beheer worden niet alleen registraties van bejaagacties met resultaat meegewogen, maar ook acties met resultaat nul of waarbij ganzen afwezig waren. Momenteel wordt er door zowel de FBE als de provinciale koepel gesproken over een oplossing voor de administratieve druk rondom adequaat beheer.

Zodra hierover meer duidelijkheid is, ontvangt u van ons een nadere toelichting.

Tot die tijd blijft de bestaande regelgeving met betrekking tot adequaat beheer onverkort van toepassing.

Wij wijzen iedereen nadrukkelijk op het naleven van de gestelde voorschriften. Wij willen alle uitvoerende jagers bedanken voor hun inzet bij het voorkomen van landbouwschade en hun bijdrage aan zorgvuldig faunabeheer in de provincie Groningen.

Met vriendelijke groet,
Faunabeheereenheid Groningen 29-10-2025.

Voor vragen kunt u mailen naar info@fbegroningen.nl

Vergunning Overwinterende Grauwe Ganzen, Kolganzen en Brandganzen (K75665)

1. Vergunningsperiode en gebied:

- Geldig voor het verjagen met ondersteunend afschot van grauwe gans, kolgans en brandgans van 1 oktober t/m 31 mei.
- Geldig binnen het werkgebied van de volgende Wildbeheereenheden: Bierum e.o., Duurswold, Eemsmond, Fivelgo, Hunsingo, Meedhuizen, Noordelijk Westerkwartier, Noord-West Groningen, Oldambt, Oude Veenkoloniën, Stadskanaal, Westerkwartier en Westerwolde.
- **Niet toegestaan** binnen Natura 2000-gebieden, tenzij het beheer is opgenomen in een geldige gebiedsvergunning of beheerplan.
- **Niet toegestaan** bij sneeuw, ijzel, of bij wakken/bijten in het ijs.
- **Niet toegestaan** binnen ganzenoerageergebieden (zie bijlage I van de vergunning):
 1. van 1 oktober t/m 1 april;
 2. voor brandganzen bij groepen >50 dieren: t/m 15 mei.

2. Toegestane middelen:

- Geweer, ook toegestaan:
 - buiten jachtvelden;
 - binnen bebouwingscontouren;
 - met geluiddemper;
 - vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang.
- Lokmiddelen (lokvogels of elektronische lokgeluiden) mogen worden ingezet mits deze direct na afloop verwijderd worden.
- Honden (niet zijnde lange honden) mogen worden ingezet voor nazoek en ophalen geschoten ganzen.
- Slag-, snij- of steekwapens: alleen voor het humaan doden van gewonde vogels door ervaren personen
- Gedode ganzen moeten bij vertrek van locatie worden opgeruimd.

3. Specifieke voorwaarden voor overwinterende, Grauwe ganzen, Kolganzen:

- Beheer alleen toegestaan op kwetsbare gewassen¹ met (dreigende) schade en op direct aangrenzende percelen (maximaal 25 m).
 1. Niet toegestaan op percelen met enkel oogstresten of braakliggend.
- Beheer ook toegestaan op blijvend grasland:
 1. – Grauwe gans en brandgans: vanaf 1 maart t/m 31 mei
 2. – Kolgans: vanaf 1 april t/m 31 mei
- Voor hoog- en middensalderende gewassen² (kwetsbare gewassen) geldt: eerst minimaal één preventieve maatregel inzetten uit de Faunaschade-preventiekit (BIJ12).
- Maximaal vier ganzen **per verjaagactie**³ per geweerhouder.
- Maximale schootsafstand voor hagelgeweer: 25 meter
- Gebruik van slag-, snij- of steekwapens alleen toegestaan voor het doden van gewonde dieren door ervaren personen.

¹ De bij 'landbouw' en 'vollegroondsgroenteteelt' beschreven teelten, met uitzondering van weide-, hooi-, en graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is, en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt. Deze definitie is opgenomen in de Beleidsregel tegemoetkoming faunaschade Groningen 2025.

² In de nieuwe Beleidsregel tegemoetkoming faunaschade Groningen 2025 worden in plaats van 'kwetsbare gewassen' ook de termen 'hoog- en midden salderend' gebruikt deze zijn overeenkomend.

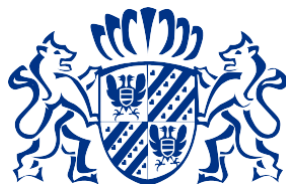
³ Verjaagactie: één verjaagmoment op één groep invallende ganzen op één perceel (of aangrenzende locatie), waarbij jagers ganzen verjagen met ondersteunend afschot. Gedurende schadebestrijding kunnen er dus meerdere verjaagacties plaats vinden afhankelijk van groepen invallende ganzen.

4. Rapportage en Machtiging:

- Alleen uitvoerbaar met een machtiging van de Faunabeheereenheid Groningen (gedateerd, ondertekend, voorzien van uniek nummer).
 1. FBE Groningen mag alleen bij (dreigende) schade op aanvraag van de grondgebruiker op perceelsniveau, doormachtigen
- Aangetroffen pootringen moeten worden verzonden aan NIOO Vogeltrekstation en gemeld via www.vogeltrekstation.nl.
- Jachthouder dient binnen 30 dagen zijn afschot te registreren op datum, soort en aantallen.
- Vergunning mag niet worden gebruikt indien uit de midwintertelling blijkt dat de populatie gelijk of kleiner is dan de gunstige referentiepopulatie (GRP):
 1. Grauwe gans 4 386 individuen
 2. Kolgans 11 608 individuen
 3. Brandgans 9 697 individuen

5. Verantwoordelijkheid en Compliance:

- Jachthouders moeten alle relevante documenten tijdens het gebruik van deze ontheffing bij zich hebben. Machtiging, vergunning, grondgebruikersverklaring of jachtovereenkomst, en omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten (jachtakte).

Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen

Omgevingsvergunning

- Aanvrager** : Stichting Faunabeheereenheid Groningen
Postbus 20
9300 AA Roden
- Project** : Verjaging met ondersteunend afschot ter voorkoming van schade door overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans.
- Activiteiten** : Flora- en fauna-activiteit
- Locatie** : Het werkgebied van de Wildbeheereenheden: Bierum e.o., Duurswold, Eemsmond, Fivelgo, Hunsingo, Meedhuizen, Noordelijk Westerkwartier, Noord-West Groningen, Oldambt, Oude Veenkolonien, Stadskanaal, Westerkwartier en Westerwolde
- Dossiernummer** : K75665
- Documentnummer** : 2025-183971
- Verzenddatum** : 28 oktober 2025
- Procedure** : regulier

Besluit

Aanvraag

Op 23 oktober 2024 hebben wij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- of fauna-activiteit ontvangen met betrekking tot het werkgebied van de Wildbeheereenheden: Bierum e.o., Duurswold e.o, Eemsmond, Fivelgo, Hunsingo, Meedhuizen e.o., Noordelijk Westerkwartier, Noord-West Groningen, Oldambt, Oude Veenkolonien, Stadskanaal, Westerkwartier en Westerwolde voor het uitvoeren van aan verjaging ondersteunend afschot van grauwe gans, kolgans en brandgans.

Besluit

Gelet op afdeling 5.1 van de Omgevingswet (hierna; Ow) en de overwegingen, besluiten wij:

1. de gevraagde omgevingsvergunning ten aanzien van grauwe gans (*Anser anser*), kolgans (*Anser albifrons*) en brandgans (*Branta leucopsis*) te verlenen voor een flora- en fauna-activiteit voor de volgende handelingen:
 - het opzettelijk doden (artikel 11.37, lid 1a, Besluit activiteiten leefomgeving (hierna; Bal)).
2. Conform artikel 8.74p, eerste lid van het, Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna; Bkl) de volgende middelen aan te wijzen voor het uitvoeren van de vergunning:
 - het geweer;
 - honden, met uitzondering van lange honden;
 - slag-, snij- en steekwapens of het geweer voor het doden van in nood verkerende gewonde vogels.
3. Conform artikel 8.74q, eerste lid van het Bkl ten aanzien van regels gesteld aan de wijze van het doden toestemming te geven om:
 - gebruik te maken van lokvogels en middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt;
 - gebruik te maken van een geweer dat is voorzien van een geluiddemper.
4. Op grond van artikel 11.31 Bal ten aanzien van de regels gesteld aan het geweer toestemming te geven om:
 - in afwijking van artikel 11.76, eerste lid van het Bal het geweer te mogen gebruiken op gronden, niet zijnde jachtvelden;
 - in afwijking van artikel 11.79, vijfde lid van het Bal het geweer te voorzien van een geluiddemper;
 - in afwijking van artikel 11.83, eerste lid, onder a van het Bal gebruik te maken van het geweer voor vanaf één uur voor zonsopgang en tot één uur na zonsondergang;
 - in afwijking van artikel 11.83, eerste lid, onder b van het Bal gebruik te maken van het geweer binnen de in een omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour jacht, of op terreinen die onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzen.
5. dat de vergunning verleend wordt voor het werkgebied van de Wildbeheereenheden: Bierum e.o., Duurswold e.o, Eemsmond, Fivelgo, Hunsingo, Meedhuizen e.o., Noordelijk Westerkwartier, Noord-West Groningen, Oldambt, Oude Veenkolonien,

Stadskanaal, Westerkwartier en Westerwolde, zoals weergegeven in figuur 1 in de bijlage 'Overwegingen bij Besluit';

6. dat er voorschriften aan de vergunning zijn verbonden;
7. dat de vergunning geldt vanaf één dag na verzending van de vergunning tot en met 1 december 2029;
8. dat de volgende documenten en informatie deel uitmaken van de vergunning:
 - Overwegingen bij Besluit;
 - De aanvraag van 23 oktober 2024 en de aanvullingen van 3 januari en 6 oktober 2025, inclusief Faunabeheerplan "Faunabeheerplan 2024-2029, deelplan Ganzen. Stichting Faunabeheereenheid Groningen".

Kennisgeving

Dit besluit publiceren wij op de website [officielebekendmakingen.nl](https://www.officielebekendmakingen.nl).

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking één dag na de datum van verzending van dit besluit.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit, kunt u binnen 6 weken na verzenddatum van deze brief een bezwaarschrift indienen. Meer informatie daarover vindt u op onze website [provinciegroningen.nl/bezwaarmaken](https://www.provinciegroningen.nl/bezwaarmaken).

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op [rechtspraak.nl/voorlopigevoorziening](https://www.rechtspraak.nl/voorlopigevoorziening).

Gedeputeerde Staten van Groningen:

Namens dezen:

M.D.N. Deenik MSc

Teamleider VTH

Domein Uitvoering

Voorschriften

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De Faunabeheereenheid Groningen is als vergunninghouder te allen tijde verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften waaronder deze vergunning is verleend.
- 1.2. Er kan gebruik gemaakt worden van deze vergunning in de periode 1 oktober tot 31 mei, de beheerperiode.
- 1.3. Uitvoering van deze vergunning in Natura 2000-gebieden is niet toegestaan tenzij dit valt onder een geldige gebiedsvergunning of een vastgesteld Natura 2000-beheerplan.
- 1.4. Gebruik van deze vergunning is niet toegestaan wanneer de grond met sneeuw of ijs is bedekt.
- 1.5. Ringen die aan de poten van gedode vogels worden aangetroffen moeten gemeld worden middels het terugmeldformulier van het Vogeltrekstation dat te vinden is op de website van het Vogeltrekstation: www.vogeltrekstation.nl.
- 1.6. Gedode dieren dienen in ieder geval ter voorkoming van verspreiding van ziekten zo spoedig mogelijk, uiterlijk bij het verlaten van de locatie van afschot, te worden opgeruimd.
- 1.7. Honden, niet zijnde lange honden, mogen niet worden gebruikt voor het doden van ganzen.

2. Machtiging

- 2.1. Bij (dreigende) schade kan de vergunning op aanvraag van een grondgebruiker via het door de Faunabeheereenheid beschikbaar gestelde systeem op perceelsniveau worden doorgemachtigd aan een houder van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten.
- 2.2. Een machtiging tot gebruik van deze vergunning dient te worden verleend voor één beheerperiode, te weten van 1 oktober tot 31 mei.
- 2.3. Een machtiging tot gebruik van deze vergunning dient door de vergunninghouder te worden gedateerd en ondertekend en te worden voorzien van een uniek nummer.
- 2.4. Een verleende machtiging tot gebruik van de vergunning wordt door de vergunninghouder onverwijld ingetrokken:
 - a) na een door ons gedaan gemotiveerd verzoek;
 - b) indien de machtiging kennelijk ten onrechte is verleend;
 - c) indien van een machtiging gebruik wordt gemaakt door iemand die daartoe niet bevoegd is;
 - d) indien van een machtiging gebruik wordt gemaakt in strijd met een wettelijk voorschrift of een aan de vergunning of machtiging verbonden voorschrift.

3. Uitvoerders

- 3.1. De gebruiker van de vergunning is verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften door zichzelf en van de jachthouders die hem/haar vergezellen.
- 3.2. In gezelschap van de rechtmatige gebruiker van deze vergunning mogen per oppervlakte beteeld gewas tot 25 hectare ten hoogste twee andere houders van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten gebruik maken van deze vergunning. Voor elke 25 hectare dat de oppervlakte groter is mogen drie extra houders van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten worden ingezet.

Binnen een straal van 150 meter mogen maximaal drie extra houders van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten op een beteeld gewasperceel of direct daaraan grenzende locatie aanwezig zijn.

- 3.3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient de uitvoerder de volgende documenten (digitaal) bij zich te hebben en op verzoek te tonen aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren:
- a) een machtiging tot het gebruik van deze vergunning;
 - b) een afschrift van dit besluit, de voorschriften en de kaarten zoals opgenomen in Bijlage 1 bij de Overwegingen bij dit Besluit;
 - c) een grondgebruikersverklaring of jachtovereenkomst waarin schadebestrijding is opgenomen;
 - d) een geldige omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteiten.

4. Overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans

- 4.1. Het gebruik van deze vergunning is beperkt tot percelen met kwetsbare gewassen met (dreigende) schade en percelen direct daaraan grenzend (binnen 25 meter)¹.
- 4.2. Van deze vergunning mag voor hoog en midden salderende gewassen gebruik worden gemaakt als er belangrijke schade is of dreigt te ontstaan, na het aantoonbaar inzetten van tenminste één type preventief, niet lethaal, verjaagmiddel uit de Faunaschade Preventie Kit van Bij12.
- 4.3. Het aan verjaging ondersteunend afschot mag plaatsvinden vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.
- 4.4. Het aantal te schieten ganzen per verjaagactie is maximaal vier dieren per ingezette geweerhouder.
- 4.5. Afschot kan uitsluitend plaatsvinden binnen een schootsafstand van maximaal 25 meter.
- 4.6. Inzet van lokmiddelen dient tijdelijk en doelgericht plaats te vinden op percelen waar vooraf grauwe ganzen, kolgans en/of brandgans zijn waargenomen. De lokmiddelen dienen na afloop van de verjaagactie te worden verwijderd.
- 4.7. Het gebruik van slag-, snij- of steekwapens bij uitvoering van deze vergunning is alleen toegestaan:
- a) voor het doden van in nood verkerende, gewonde vogels;
 - b) door personen die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze activiteit humaan en doeltreffend te verrichten; en
 - c) als er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van het dier.
- 4.8. Uitvoering van deze vergunning is niet toegestaan in de aangewezen ganzenfoerageergebieden, zoals deze zijn op moment van vergunningverlening, in de periode 1 oktober tot 1 april.² Bij aanwezigheid van groepen brandgans bestaande uit meer dan 50 dieren wordt deze periode verlengd tot 15 mei.

¹ De bij 'landbouw' en 'vollegrondsgroenteteelt' beschreven teelten, met uitzondering van weide-, hooi-, en graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is, en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt. Deze definitie is opgenomen in de Beleidsregel tegemoetkoming faunaschade Groningen 2025. In deze Beleidsregel worden in plaats van 'kwetsbare gewassen' ook de termen 'hoog- en midden salderend' gebruikt.

² Zie voor de ganzenfoerageergebieden bijlage I bij deze vergunning.

- 4.9. Het doden van overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans is enkel toegestaan op percelen kwetsbare gewassen in de periode 1 oktober tot en met 31 mei.
- 4.10. Het doden van grauwe gans, kolgans en brandgans is niet toegestaan op percelen met blijvend grasland³ in de perioden:
- a) Grauwe gans en brandgans in de periode 1 november tot 1 maart;
 - b) Kolgans in de periode 1 november tot 1 april.

5. Monitoring en rapportage

- 5.1. Jaarlijks dient de uitkomst van de midwintertelling op de 3^e zaterdag van januari gedeeld te worden met het bevoegd gezag. De vergunning kan niet worden gebruikt in de eerstvolgende beheerperiode indien uit de telgegevens blijkt dat voor een soort de populatie gelijk of kleiner is dan de GRP. De GRP is voor grauwe gans, kolgans en brandgans vastgesteld op de volgende aantallen:
- a) Grauwe gans: 4.386 individuen;
 - b) Kolgans: 11.608 individuen;
 - c) Brandgans: 9.697 individuen.
- 5.2. De vergunninghouder dient gedurende de looptijd van de vergunning in haar jaarverslag verslag uit te brengen aan het bevoegd gezag over de wijze waarop van de vergunning gebruik is gemaakt en de uitgevoerde maatregelen. Het verslag dient in ieder geval te bestaan uit een opgave van het aantal dieren dat in het kader van deze vergunning is gedood op WBE-niveau. Dit verslag dient te worden toegezonden aan het bevoegd gezag via loketvth@provinciegroningen.nl onder vermelding van zaaknummer 'K75665'.

Ter kennisname

- De vergunning kan gewijzigd of ingetrokken worden op grond van artikel 5.39, 5.40 en 18.10 Ow.
- Indien een verlenging of wijziging van dit besluit nodig geacht wordt, dient voor het verstrijken van deze termijn een verzoek om verlenging/wijziging ingediend te worden via het Omgevingsloket.
- Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loker VTH via loketvth@provinciegroningen.nl.

³ Er wordt van 'blijvend' grasland gesproken als grasland ouder is dan vijf jaar.

Overwegingen

1. Procedurele aspecten

1.1. Omschrijving project

1.1.1. Reden voor de aanvraag

In Nederland leiden de conflicten tussen ganzen en mensen tot toenemende zorgen en spanningen. Boeren ondervinden schade aan gewassen doordat grote groepen ganzen hun velden kaal eten met aanzienlijke economische schade als gevolg.

Schadebestrijding door middel van 'verjagen met ondersteunend afschot', of 'aan verjaging ondersteunend afschot', is een effectieve methode om langdurige gedragsverandering bij ganzen te bewerkstelligen. Hierbij worden enkele dieren gedood om zo grotere groepen langdurig te verjagen (Conover, et al., 2002; Simonsen, et al., 2016; Mansson, et al., 2017). Dit proces maakt gebruik van het lerend vermogen van ganzen, waardoor zij percelen gaan vermijden.

Voor faunabeheer, waar deze activiteit onder valt, is in artikel 11.63 van het Bal bepaald dat dit in beginsel dient plaats te vinden volgens een goedgekeurd faunabeheerplan. Het hoofstuk ganzen van het Faunabeheerplan 2024-2029 is op 26 november 2024 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Het Faunabeheerplan bestaat uit zowel vergunningvrije maatregelen als maatregelen die vergunningplichtig zijn. Om het Faunabeheerplan ten aanzien van aan verjaging ondersteunend afschot op grauwe gans, kolgans en brandgans in uitvoering te brengen is een omgevingsvergunning benodigd.

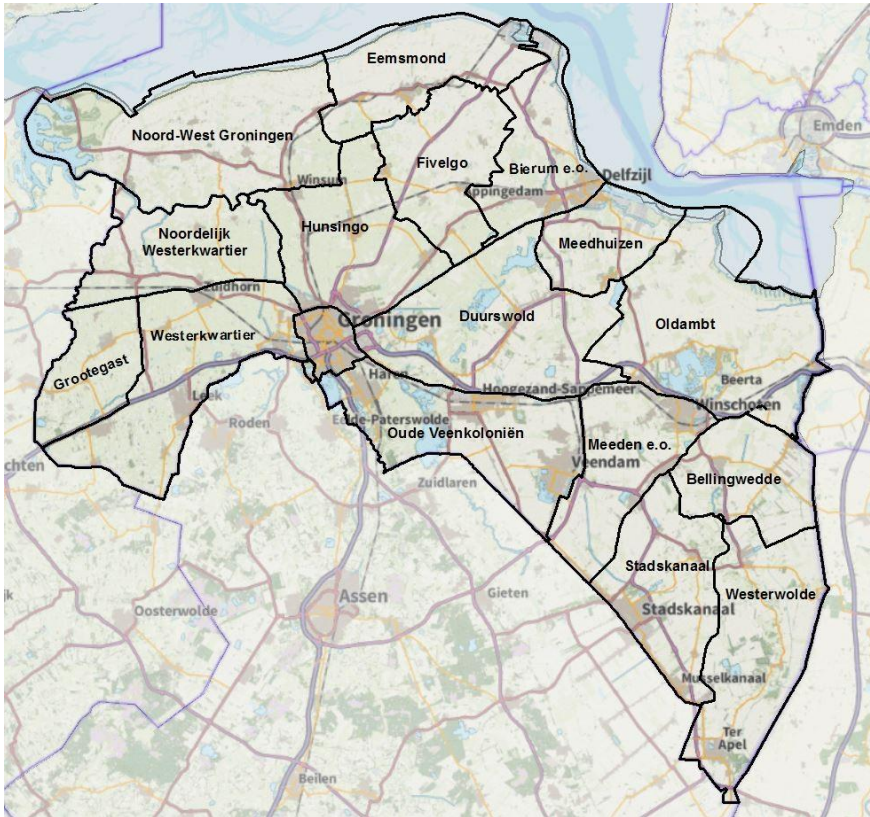
De aanvraag is zodoende gedaan om verjaging met ondersteunend afschot uit te kunnen voeren op percelen waar belangrijke schade⁴ aan gewassen door grauwe gans, kolgans of brandgans dreigt te ontstaan of plaatsvindt tijdens het winterseizoen en voorjaar.

Het doel van het gebruik van deze vergunning is het reduceren van de schade veroorzaakt door grauwe gans, kolgans en brandgans buiten de aangewezen foerageergebieden, in de periode oktober tot en met mei, door deze in jaarlijkse stappen terug te brengen en binnen het wettelijk kader tot een minimum te beperken.

1.1.2. Beheergebied

De vergunning is aangevraagd voor het werkgebied van de Wildbeheereenheden Bierum e.o., Duurswold, Eemsmond, Fivelgo, Hunsingo, Meedhuizen, Noordelijk Westerkwartier, Noord- West Groningen, Oldambt, Oude Veenkolonien, Stadskanaal, Westerkwartier en Westerwolde weergegeven in figuur 1 op de volgende pagina. De wildbeheereenheden Grootegast, Meeden e.o en Bellingwedde zijn uitgesloten van deze vergunning.

⁴ De Beleidsnotitie Fauna en Flora 2018 bepaalt dat schade aan landbouwgewassen van €250 of meer wordt aangemerkt als 'belangrijke schade'.

Figuur 1. Overzicht werkgebied van de Faunabeheereenheid Groningen inclusief de wildbeheereenheden. De wildbeheereenheden Grootegast, Meeden e.o en Bellingwedde zijn uitgesloten van deze vergunning.

1.1.3. Beoogd beheer

Het beoogde beheer bestaat uit het uitvoeren van aan verjaging ondersteunend afschot op grauwe gans, kolgans en brandgans op hoog en midden salderende gewassen en blijvend grasland in de periode 1 oktober tot 31 mei. Dit betreft grotendeels een voortzetting van het beheer zoals is uitgevoerd in de vorige beheerperiode (2019-2024). De wijzigingen in het beheer ten op zichte van voorgaande beheerperiode worden later toegelicht.

Onder 'aan verjaging ondersteunend afschot' wordt de methode verstaan dat tijdens het invliegen van ganzen op percelen, enkele individuen worden gedood om zo langdurig grotere groepen duurzaam te verjagen en gedragsverandering teweeg te brengen.

Het aan verjaging ondersteunend afschot wordt uitgevoerd vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang met behulp van het (hagel)geweer. Hierbij kunnen lokmiddelen worden ingezet om ganzen binnen schootsafstand (maximaal 25 meter) te krijgen om effectief te kunnen schieten. Om veilig afschot voor zonsopkomst en na zonsondergang mogelijk te maken wordt er op het geweer gebruik gemaakt van hulpmiddelen om in de nacht te schieten. Beheer op velden niet zijnde jachtvelden en op locaties binnen de bebouwingscontour jacht is ook mogelijk. Ook mag er gebruik gemaakt worden van een demper op het geweer om verstoring door een gewerschot zoveel mogelijk te beperken.

Voor het terugzoeken van onverhoopt gewonde maar niet gedoodde dieren worden honden ingezet. Voor het doden van deze dieren worden slag-, snij- en steekwapens

ingezet. De combinatie van middelen en methoden zijn erop gericht om onnodig lijden te voorkomen.

Wijzigingen beheer ten opzichte van voorgaande beheerperiode

Ten op zichte van de vorige beheerperiode zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd om de effectiviteit van het beheer te vergroten:

- Het moment dat het geweer gebruikt mag worden wordt uitgebreid van een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang naar een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang;
- Extra toestemming om beheer uit te kunnen voeren in 'probleemgebieden' is niet meer noodzakelijk;
- De perioden wanneer afschot plaats mag vinden op kwetsbare gewassen en met betrekking tot foerageergebieden zijn gewijzigd om aan te sluiten bij het Groninger Ganzenakkoord;
- Lokmiddelen zijn toegevoegd als middel om gebruik van te maken bij het uitvoeren van aan verjaging ondersteunend afschot;
- Beheer binnen gebieden buiten jachtvelden wordt mogelijk gemaakt evenals beheer binnen de in een omgevingsplan aangegeven bebouwingscontour jacht wordt mogelijk gemaakt.

1.1.4. In de aanvraag genoemde verbodsbepalingen en middelen
Om het beoogde beheer uit te kunnen voeren wordt vergunning aangevraagd voor de verbodsbepalingen uit Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht van voor welke verbodsbepalingen vergunning wordt aangevraagd.

Verbodsbepalingen van artikel 5.1, lid 2, onder g, Ow ten aanzien van vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn:	Soortnamen:
opzettelijk doden (artikel 11.37, lid 1a, Bal);	Grauwe gans Kolgans Brandgans

Er wordt verzocht de volgende middelen aan te wijzen voor de uitvoering van de vergunning:

- het geweer;
- honden, niet zijnde lange honden;
- lokmiddelen, waaronder lokvogels en (elektronisch) versterkte lokgeluiden;
- slag-, snij en steekwapens.

Er wordt tevens toestemming verzocht voor de volgende onderdelen ten aanzien van het gebruik van het geweer:

- om het geweer te gebruiken buiten gronden zijnde jachtvelden (Artikel 11.76, lid 1 van het Bal);
- om het geweer te voorzien van een geluiddemper (Artikel 11.79, lid 5 van het Bal);

- om het geweer vanaf één uur voor zonsopgang en tot één uur na zonsondergang te gebruiken (Artikel 11.83, lid 1, onder a van het Bal);
- om het geweer te gebruiken binnen de in een omgevingsplan aangegeven bebouwingscontour jacht of op terreinen die onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzen (Artikel 11.83, lid 1, onder b van het Bal).

1.1.5. Overige wetgeving

Overig regelgeving gebruik geweer

Voor het doden van de genoemde diersoorten mag gebruik worden gemaakt van het geweer, met inachtneming van de overige bepalingen en regels bij het gebruik van het geweer als genoemd in het Besluit activiteiten leefomgeving.

Demper

Voor het gebruik van een geluiddemper op het geweer is aanvullend een ontheffing van de Wet wapens en munitie noodzakelijk, afgegeven door Justis. Het is aan de gebruiker van het geweer zelf om hierin te voorzien.

Natura 2000

Deze vergunning is van toepassing op de werkgebieden van de wildbeheereenheden zoals genoemd onder 1.1.2. Een deel van deze werkgebieden grenzen aan of bevinden zich in of nabij Natura 2000 gebieden. Zoals opgenomen in de voorschriften is beheer in de Natura 2000 gebieden alleen mogelijk als het beheer is opgenomen in het natuurbeheerplan of als daarvoor een separate gebiedsvergunning is verleend.

Dit besluit dit enkel op de aangevraagde flora- en fauna-activiteit. Indien beheer in of in directe nabijheid van Natura 2000 gebieden noodzakelijk blijkt, is het de verantwoordelijkheid van de uitvoerder om de hiervoor mogelijk benodigde natuurvergunning aan te vragen.

1.2. Vergunningplicht

In paragraaf 5.1.1 van de Ow is geregeld voor welke activiteiten er een vergunningplicht geldt. Hieronder wordt per activiteit aangegeven op welke grondslag er een vergunningplicht bestaat:

- Flora- en fauna-activiteit: artikel 5.1, lid 2, onder g van de Ow, in samenhang met:
 - paragraaf 11.2.2 *Flora- en fauna-activiteiten: Omgevingsvergunning soorten vogelrichtlijn* Bal.
 - artikel 11.37, lid 1, onder a van het Bal: het opzettelijk doden van grauwe gans, kolgans en brandgans.

1.3. Maatwerkmogelijkheid

Op grond van artikel 11.31 van het Bal kan met een vergunningvoorschrift worden afgeweken van de artikelen 11.76, 11.79 en 11.83 van het Bal.

Omdat er vergunningvoorschriften ten aanzien van het gebruik van het geweer in de vergunning opgenomen kunnen worden hoeft en mag geen maatwerkvoorschrift gesteld te worden (art. 11.31, lid 3, Bal).

1.4. Bevoegd gezag

Wij zijn op grond van artikel 4.6, eerst lid, onder e van het Omgevingsbesluit (Ob) het bevoegd bestuursorgaan om op de enkelvoudige aanvraag te beslissen.

1.5. Reguliere procedure

Een besluit op een aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt voorbereid met de reguliere procedure als bedoeld in paragraaf 16.5.2 van de Ow, tenzij er activiteiten worden aangevraagd die zijn aangewezen in artikel 10.24 van het Ob of voor het besluit een milieueffectrapport moet worden gemaakt. In die gevallen en op verzoek of met instemming van de aanvrager, is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

De aanvraagde activiteiten zijn niet aangewezen in artikel 10.24 van de Ow en voor het besluit hoeft geen milieueffectrapport te worden gemaakt. Daarnaast is er geen sprake van een verzoek om toepassing van de uitgebreide procedure. Daarom is de reguliere procedure van toepassing.

2. Wettelijke kaders

2.1. Omgevingswet

De bescherming van grauwe gans, kolgans en brandgans in Nederland is vastgelegd in de Omgevingswet en de daaraan verbonden uitvoeringsbesluiten. Deze wet implementeert de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Nederlandse wetgeving en stelt regels voor de bescherming van wilde dieren en planten, evenals hun leefgebieden.

Dat de grauwe gans, kolgans en brandgans zijn beschermd onder de Omgevingswet, houdt in dat het zonder vergunning verboden is om deze soorten te doden.

2.2. Europese wetgeving en Natura 2000

De belangrijkste Europese wetgeving die betrekking heeft op de bescherming van ganzen is de Vogelrichtlijn (1979). De Vogelrichtlijn heeft als doel wilde vogelsoorten en hun habitats te beschermen, en vereist de aanwijzing van Speciale Beschermingszones (SBZ) voor vogels. Dit netwerk van beschermd gebieden helpt bij het handhaven van een gunstige staat van instandhouding voor deze soorten. In Nederland zijn diverse gebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden, waaronder belangrijke foerageer- en slaapplaatsen voor grauwe gans. Voorbeelden hiervan zijn het Lauwersmeer, de Waddenzee en de Dollard. Deze gebieden bieden essentiële rust- en voedselbronnen voor de ganzen gedurende de wintermaanden.

Uitvoering van de vergunning en Natura 2000-gebieden kan alleen wanneer beheer is opgenomen in het natuurbeheerplan of als daarvoor een separate gebiedsvergunning is verleend.

2.3. Provinciaal beleid

In de op 8 november 2023 door ons vastgestelde Natuurvisie wordt in hoofdstuk 16.4.2 ons beleid ten aanzien van schadebestrijding toegelicht. In de Natuurvisie staat dat de omvang van populaties van in het wild levende soorten door een planmatige en langdurige aanpak beperkt mogen worden als dat nodig is vanwege de ernst of omvang van de schade. De onderbouwing voor het beheer van een populatie moet worden vastgesteld in een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd faunabeheerplan.

In de door ons op 10 juli 2018 vastgestelde beleidsnotitie Fauna en Flora 2018 staat dat het ons doel is om de schade veroorzaakt door (overwinterende) trekganzen en de kosten die ermee gemoeid gaan de komende jaren te verminderen. Daarbij zijn de afspraken in het Groninger ganzenakkoord voor ons leidend.

Groninger Ganzenakkoord 2023 - 2029

Op 25 april 2023 hebben de Gedeputeerde Staten (GS) van Groningen het Groninger Ganzenakkoord 2023-2029 vastgesteld, als opvolger van het Ganzenakkoord 2014-2019. Dit nieuwe akkoord behandelt de problematiek en verantwoordelijkheden met betrekking tot kolgans, brandgans en grauwe gans in Groningen en vormt een essentieel onderdeel van het provinciale beleid.

Het Groninger Ganzenakkoord 2023-2029 vertegenwoordigt een integrale en strategische aanpak voor het beheer van ganzen in de provincie Groningen. In de provincie Groningen zijn specifieke beleidsmaatregelen en beschermingsstrategieën ontwikkeld om de grauwe gans, kolgans en brandgans te ondersteunen. Speciale ganzenfoerageergebieden zijn aangewezen om de vogels voldoende voedsel te bieden, terwijl schade aan landbouwgewassen wordt geminimaliseerd.

Het Groninger Ganzenakkoord bepaalt het provinciale beleid voor ganzen door middel van afspraken over winterrust, foerageergebieden, schadebestrijding en tegemoetkomingen. Deze afspraken vormen de basis voor het Faunabeheerplan deelplan ganzen en de onderhavige vergunning. De volgende afspraken zijn relevant voor deze aanvraag:

1. De ganzenfoerageergebieden zijn van kracht van 15 september tot 1 april en in deze periode vinden daar geen verjagingsacties of ondersteunend afschot van ganzen plaats;
2. Voor grauwe gans en brandgans geldt een winterrustperiode van 1 november tot 1 maart. Voor kolgans geldt de winterrust van 1 november tot 1 april;
3. Ondersteunend afschot van trekganzen in de winterrustperiode is alleen mogelijk op kwetsbare⁵ gewassen buiten de foerageergebieden.

Ganzenfoerageergebieden

De provincie Groningen vormt een belangrijk rust- en foerageergebied voor een deel van de internationale trekganzen populaties zoals de grauwe gans, brandgans en kolgans. Om te voorkomen dat deze trekganzen onnodig worden gestoord, heeft de provincie drie foerageergebieden aangewezen waarbinnen deze ganzen niet mogen worden gestoord. Foerageergebieden garanderen dat er voldoende rust- en foerageergronden beschikbaar zijn voor de trekpopulaties van grauwe gans, brandgans en kolgans. Deze foerageergebieden zijn opgenomen in bijlage I.

Faunabeheerplan

In artikel 11.63 van het Bal is bepaald dat faunabeheer in beginsel dient plaats te vinden volgens een goedgekeurd Faunabeheerplan. Het hoofdstuk ganzen van het

⁵ In de 'Beleidsregel tegemoetkoming faunaschade Groningen 2025' geldig vanaf 1 november 2025 bekend als hoog- en middensalderende gewassen.

Faunabeheerplan 2024-2029 is op 27 november 2024 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Om het Faunabeheerplan in uitvoering te brengen is een vergunning benodigd, de onderhavige vergunning voorziet daarin.

3. Ecologische afweging

Een vergunning als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g van de Ow in samenhang met de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.4 van het Bal kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan de voorwaarden genoemd in artikel 8.74k tot en met 8.74n van het Bkl:

- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort;
- er is een geldig wettelijk belang;
- er bestaat geen bevredigende andere oplossing.

De volgende beoordeling gaat in op deze drie voorwaarden.

3.1. Staat van instandhouding

In de context van de Vogelrichtlijn wordt de Staat van Instandhouding (SvI) gebruikt om te beoordelen of een populatie duurzaam is. De SvI is een maat voor de duurzaamheid van een populatie en wordt beoordeeld op basis van vier hoofdaspecten: verspreiding, populatie, leefgebied en toekomstperspectief. De maatregelen die vergund worden mogen niet leiden tot een verslechtering van de SvI van de betreffende vogelsoort.

De staat van instandhouding is voor grauwe gans, kolgans en brandgans als gunstig beoordeeld, op basis van gegevens van SOVON (figuur 2). In onderstaande paragrafen wordt dit per soort toegelicht. De grootte van de populatie worden hierin gerelateerd aan de vastgestelde Gunstige Referentie Populatie-waarden. De Gunstige Referentie Populatie wordt verder toegelicht in 3.1.5.

	Brandgans		Grauwe gans		Kolgans		
	NB	B	NB	B	NB	B	
<i>Populatie</i>	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	N.V.T.	Gunstig
<i>Verspreiding</i>	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	N.V.T.	Gunstig
<i>Leefgebied</i>	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	N.V.T.	Gunstig
<i>Toekomst</i>	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	N.V.T.	Gunstig
Eindoordeel	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	Gunstig	N.V.T.	Gunstig

*NB: Niet-broedvogel, B: Broedvogel

Figuur 2. Staat van instandhouding grauwe gans, kolgans en brandgans. Bron: Sovon.

3.1.1. Gunstige Referentie Populatie

De Gunstige Referentie Populatie (hierna: GRP) is een specifieke maatstaf voor de aantallen broedparen of individuen die nodig zijn om een gunstige staat van instandhouding voor een soort te kunnen garanderen. Het beoogde beheer, bestaande uit

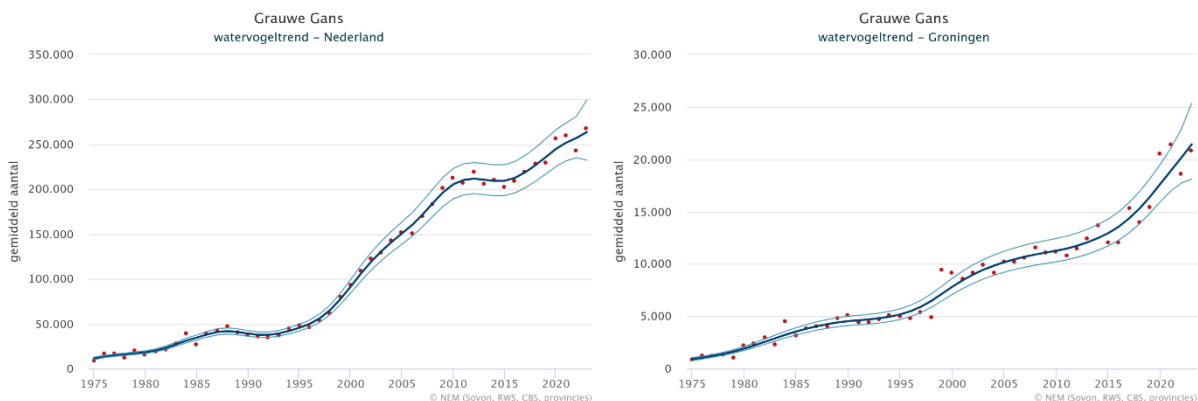
verjagen met ondersteunend afschot, is naar verwachting van beperkte omvang. Hierdoor is de kans klein dat het beheer zal leiden tot een dusdanige daling in populatieaantallen dat dit het duurzaam voortbestaan van deze ganzensoorten in Nederland nadelig beïnvloed.

Er wordt jaarlijks aan de GRP getoetst worden waardoor het beoogde beheer enkel kan worden toegepast als uit de modelmatige berekening blijkt dat dit niet leidt tot een daling tot onder het GRP. Deze berekening wordt elk jaar uitgevoerd met de resultaten van de wintertelling trekganzen die op de 3^e zaterdag van januari plaatsvindt. De resultaten van de berekening bepalen of populatiebeheer in het daaropvolgende jaar kan plaatsvinden. Voor de trekganzpopulaties zijn de GRP's berekend en vastgesteld op de volgende aantallen:

- Grauwe gans: 4.386 individuen;
- Kolgans: 11.608 individuen;
- Brandgans: 9.697 individuen.

3.1.2. Grauwe gans

Voor de grauwe gans is de verspreiding in Nederland zeer uitgebreid, met belangrijke populaties in onder andere het Lauwersmeergebied, de Oostvaardersplassen en diverse agrarische landschappen. Leefgebieden bestaan uit waterrijke gebieden, graslanden en akkers, die voldoende voedsel en nestgelegenheid bieden. Deze gebieden zijn veelvuldig aanwezig in Nederland en de provincie Groningen. De populatie is de afgelopen decennia sterk toegenomen, zowel in Nederland als specifiek in de provincie Groningen, door verbeterde leefomstandigheden en beschermingsmaatregelen (figuur 3). Het toekomstperspectief van de grauwe gans is positief, mede dankzij voortdurende inspanningen voor natuurbeheer en habitatbescherming. Zoals onder andere de aanwijzing van ganzenfoerageergebieden. De winterpopulatie grauwe gans zoals geteld in 2023 van ruim 20.000 vogels bevindt zich ver boven de vastgestelde GRP-waarde van 4.386 individuen.

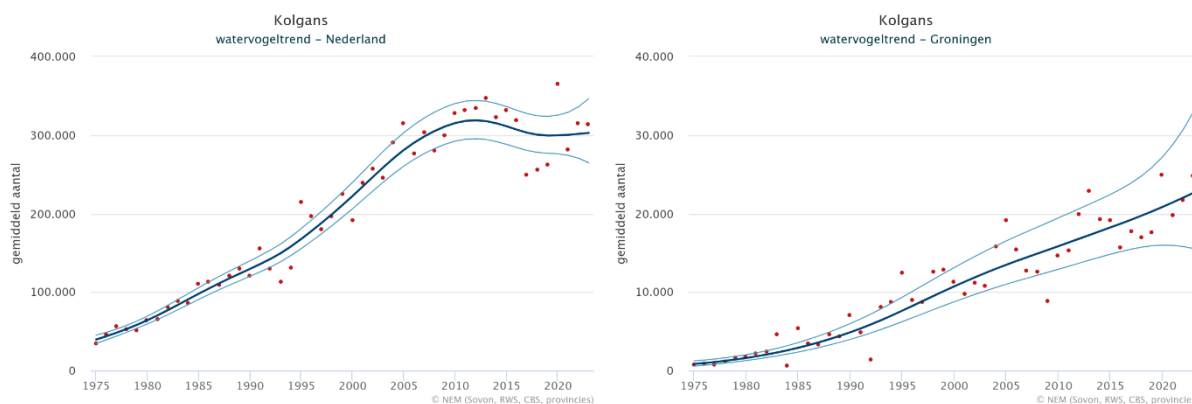

Figuur 3. Watervogeltrends van grauwe gans voor Nederland (links) en de provincie Groningen (rechts). De meest recent beschikbare telgegevens, de meest rechtse rode stip, is van 2023. Bron: Sovon.

3.1.3. Kolgans

De verspreiding in Nederland is wijdverbreid, met belangrijke overwinteringsgebieden zoals de Waddenzee kust, het Lauwersmeergebied en de uiterwaarden van de grote rivieren. Leefgebieden bestaan uit open graslanden, uiterwaarden en akkers. De populatieaantallen Nederland waren de afgelopen jaren vanaf 2017 wat minder maar lijkt

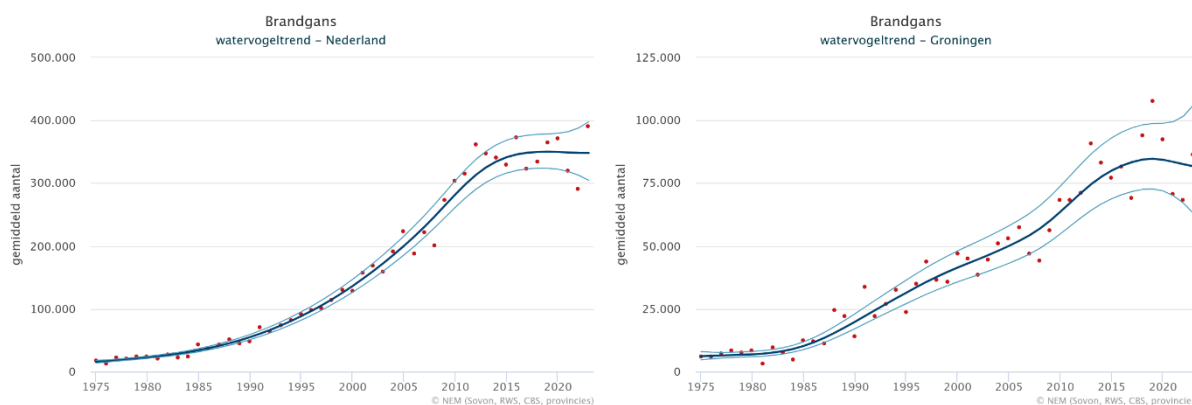
de afgelopen 3 jaren hersteld. In de provincie Groningen is er een stijgende lijn te zien (figuur 4). Het toekomstperspectief voor de kolgans blijft positief door habitatbescherming. De winterpopulatie kolgans zoals geteld in 2023 van ruim 24.000 vogels bevindt zich ver boven de vastgestelde GRP-waarde van 11.608 individuen.

Figuur 4. Watervogeltrends van kolgans voor Nederland (links) en de provincie Groningen (rechts). De meest recent beschikbare telgegevens, de meest rechtse rode stip, is van 2023. Bron: Sovon.

3.1.4. Brandgans

Deze soort profiteert van de vele foerageer- en rustgebieden langs de kust en in het binnenland, zoals de Oostvaardersplassen en het Lauwersmeergebied. De leefgebieden van de brandgans omvatten graslanden, akkers en wetlands welke veelvuldig aanwezig zijn in Nederland en de provincie Groningen. De populatie heeft een sterke groei doorgemaakt door verbeterde bescherming maar is in 2021 en 2022 minder geteld. In 2023 lijkt er weer sprake te zijn van toename (figuur 5). Het toekomstperspectief is positief door een goede verspreiding en de beschikbaarheid van geschikte habitats. De winterpopulatie brandgans zoals geteld in 2023 van ruim 85.000 vogels bevindt zich tevens ook ver boven de vastgestelde GRP-waarde van 9.697 individuen.

Figuur 5. Watervogeltrend van brandgans voor Nederland (links) en de provincie Groningen (rechts). De meest recent beschikbare telgegevens, de meest rechtse rode stip, is van 2023. Bron: Sovon.

3.1.5. Effecten verjaging met ondersteunend afschot

Bij het uitvoeren van het aan verjaging ondersteunend afschot zullen grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen worden gedood. Het beheer heeft zodoende invloed op de aantallen overwinterende ganzen van deze soorten die aanwezig zijn in de provincie. Voorgaande beheerperiode is aan verjaging ondersteunend afschot ook toegepast voor

deze ganzensoorten, maar dit heeft niet tot een daling in aantallen overwinterende ganzen in de provincie Groningen geleid. De afschotcijfers van deze periode zijn opgenomen in tabel X. Belangrijk hierbij is dat de aantallen voor grauwe gans bestaan uit zowel beheer op overwinterende als standganspopulatie.

Tabel 2. Overzicht van de afschotcijfers van grauwe gans, kolgans en brandgans in de jaren 2020 tot en met 2024. De aantallen voor grauwe gans betreffen het afschot dat is uitgevoerd in zowel de winter als de zomerperiode. Bronnen: Jaarverslagen Faunabeheereenheid Groningen en Sovon.

Soort/Jaar	2020	2021	2022	2023	2024	Pop. 2023	GRP
Grauwe gans	1420	1897	2091	2394	2566	>20.000	4.386
Kolgans	690	430	321	573	341	>24.000	11.608
Brandgans	370	266	239	218	197	>85.000	9.697

Zoals eerder beschreven wordt is het beoogde beheer ten op zichte van voorgaande beheerperiode aangepast om de effectiviteit te verhogen. De verhoging van de effectiviteit zal niet zozeer bereikt worden door een groter aantal ganzen te schieten, maar door sturing op de momenten waarop het aan verjaging ondersteunend afschot plaats kan vinden.

De huidige populatie omvang van grauwe gans, kolgans en brandgans in de provincie Groningen is van dusdanige omvang (3.1.2 t/m 3.1.4, tabel 2) dat er niet verwacht wordt dat het beoogde beheer negatieve invloed heeft op de staat van instandhouding van deze soorten. Dit wordt ook geborgd door de jaarlijkse toets aan de GRP-waardes voor grauwe gans, kolgans en brandgans.

3.1.6. Conclusie staat van instandhouding

Gezien de gunstige staat van instandhouding van grauwe gans, kolgans en brandgans in Nederland en in de provincie Groningen, het gunstige toekomstperspectief en de jaarlijkse toetsing aan de GRP bestaat er voldoende zekerheid dat het beoogde beheer niet zal leiden tot een negatief effect op de staat van instandhouding van grauwe gans, kolgans en brandgans.

3.2. Wettelijk belang

In Nederland zijn steeds meer ganzen, wat leidt tot toenemende belangrijke schade aan gewassen. Ganzen grazen intensief, waardoor gewasschade aan onder andere grasland, graszaad, suikerbieten en aardappelen ontstaat. De vergunning wordt daarom aangevraagd onder het volgende belang:

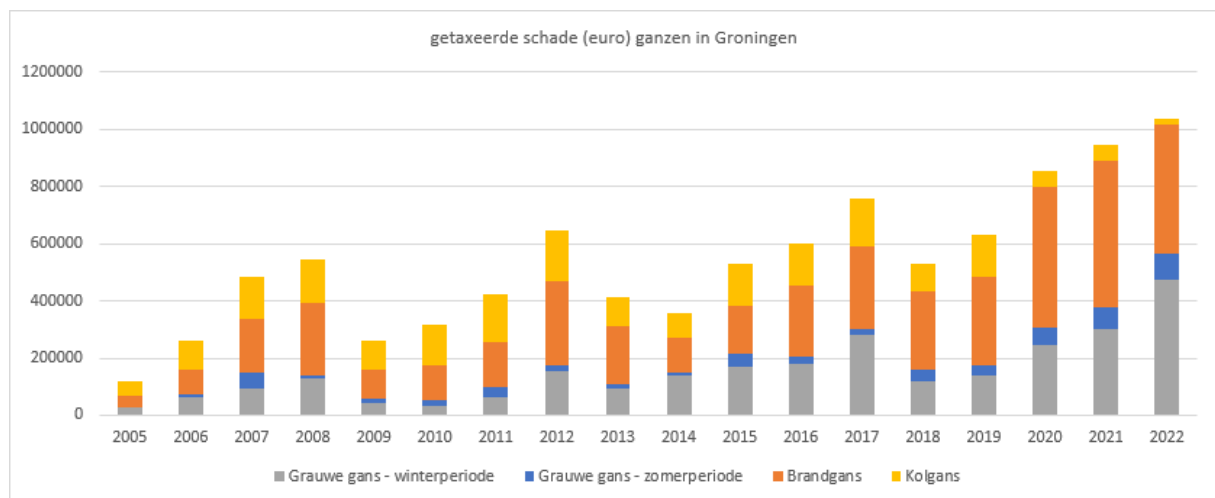
- Voor het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen (Artikel 8.74j lid 1a onder 3 van het Bkl).

Er wordt gesproken van (dreigende) 'belangrijke schade' als er sprake is van een schadebedrag van meer dan €250,- per geval. Dit bedrag is in jurisprudentie bevestigd als de drempel voor belangrijke schade⁶. De vergunning is aangevraagd voor de wildbeheereenheden waar sprake is van een overschreiding, recent dan wel historisch, van deze grens. Hieruit blijkt dat het aannemelijk is dat in deze gebieden ook de komende jaren belangrijke schade zal optreden aan gewassen. Een overzicht van de schade door overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans per wildbeheereenheid voor de jaren 2021-2024 is opgenomen bijlage 2.

⁶ ABRvS 19 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1545

De getaxeerde gewasschade veroorzaakt door door grauwe gans, kolgans en brandgans in de provincie Groningen concentreert zich voornamelijk op blijvend grasland in de gebieden bij het Leekstermeer, het Zuidlaardermeer, het Roegwold en het Hondhalstermeer. Grauwe ganzen en brandgans kunnen daarnaast schade veroorzaken aan graanpercelen die zich met name langs de Dollard en de Waddenkust bevinden.

De periode waarin de schade aanvangt concentreert zich in de eerste maanden van het jaar. Dit is de periode waarin de eerste snede groeit. Hieronder valt het gras dat na de winter weer groeit en vormt de eerste oogst. De eerste snede wordt geoogst in de periode april - mei. Deze heeft voor agrarisch ondernemers de meeste bedrijfseconomische waarde omdat dit kwalitatief de beste en daarmee ook de duurste snede is. Dit is te zien in figuur 6. In de getoonde schadecijfers zijn de kosten van werende middelen, arbeidsinspanning en geaccepteerde schades niet meegenomen. Omdat overwinterende grauwe ganzen, kolgans en brandgans hier veel schade aan veroorzaken, is beheer op het moment dat deze aanwezig zijn belangrijk om de schade in omvang te beperken.

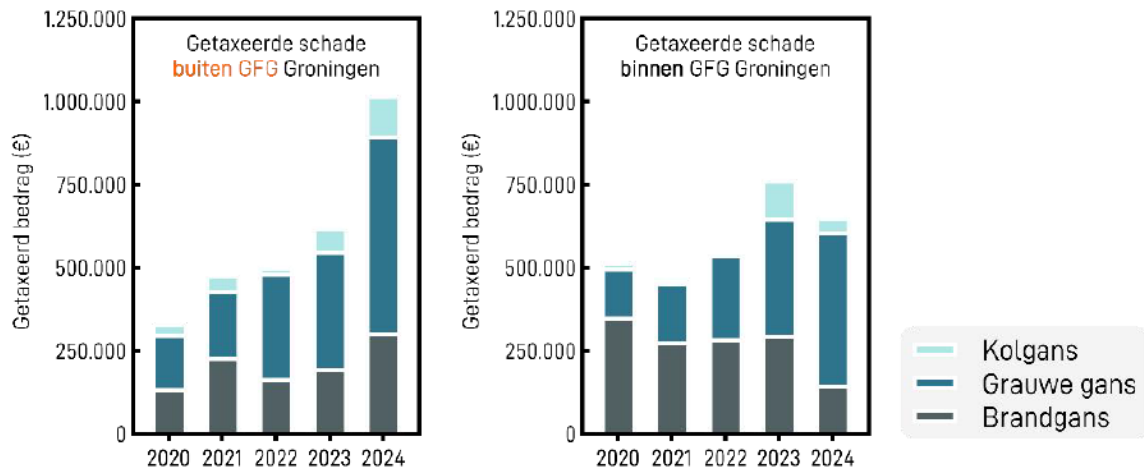

Figuur 6. Getaxeerde schade in euro's door ganzen in de provincie Groningen gedurende het gehele jaar. Alle weergegeven schade, met uitzondering van grauwe gans - zomerperiode (blauw) vindt plaats aan de eerste snede.

De schade van overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans in de periode 2020-2024 wordt weergegeven in figuur 7. Schade binnen ganzenfoerageergebieden wordt, in lijn met het Groninger Ganzenakkoord en het provinciale beleid, niet als schade gecategoriseerd, maar als flexibele kosten ten gunste van de beleidsmaatregel ganzenfoerageergebieden die schade elders in de provincie helpt voorkomen. Deze flexibele kosten, weergegeven als getaxeerde schade binnen ganzenfoerageergebieden, zijn in de periode 2020-2024 enigszins stabiel gebleven.

De getaxeerde schade buiten de ganzenfoerageergebieden vertoont daarentegen een grote toename in de periode 2020-2024. Vooral in de jaren 2023 en 2024 is deze stijging sterk, met een piek in 2024 van €1.019.206,-. De schadeontwikkeling suggereert dat de schade in de komende jaren verder zal stijgen. Zolang de ganzenpopulatie niet stabiliseert of afneemt, zal de toename in schade naar verwachting in lijn blijven met de aantalsontwikkeling van ganzen in de provincie Groningen.

Deze toename in schade wordt versterkt door het feit dat de ganzenfoerageergebieden momenteel niet optimaal worden benut. Intensieve verjaging met ondersteunend afschot, met name op blijvend grasland in de maanden maart, april en mei, kan ganzen effectiever naar de ganzenfoerageergebieden sturen en zo bijdragen aan schadebeperking.

Figuur 7. Schade door grauwe gans, kolgans en brandgans buiten (links) en binnen (rechts) de ganzenfoerageergebieden in de periode 2020-2024. Bron data: BIJ12.

3.2.1. Conclusie belangenafweging

Gelet op de historische schadecijfers van schade door overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans is aannemelijk gemaakt dat in de provincie Groningen sprake is van (dreigende) belangrijke schade aan gewassen in de winterperiode. Het belang van de vergunning ten aanzien van het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen is hiermee aangetoond. Het belang zodoende voldoende aangetoond om negatieve effecten op grauwe gans, kolgans en brandgans, als gevolg van het beoogde beheer, te rechtvaardigen.

3.3. Alternatieven

Om de vergunning te kunnen verlenen dient te worden beoordeeld of er een andere bevredigende oplossing bestaat voor het beperken van schade aan gewassen door overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans. In dit onderdeel wordt onder andere gekeken naar mogelijke alternatieven zoals algemene weringsmiddelen, de inzet van ganzenfoerageergebieden en of het beoogde beheer tot het gewenste resultaat kan leiden.

3.3.1. Inzet van preventieve middelen

Het gebruik van alternatieven en de inzet van preventie is bij (dreigende) schade de verantwoordelijkheid van de grondgebruiker zelf. BIJ12 biedt hiervoor een Faunaschade Preventie Kit (FPK) aan, waarin beheermaatregelen per diersoort, gewas en periode beschreven staan. De FPK voor ganzen is in 2024 herzien en geactualiseerd op basis van de meest recente wetenschappelijke en praktijkgerichte inzichten. Het toepassen van tenminste één preventieve maatregel is opgenomen in de voorschriften en zodoende verplicht voordat gebruik gemaakt kan worden van deze vergunning. Welke maatregel wordt toegepast is aan de grondgebruiker zelf en afhankelijk van de specifieke situatie op een locatie.

De preventie van schade door ganzen ligt bij grondgebruikers die diverse afschrik- en verjagingsmaatregelen kunnen inzetten. De meest effectieve vergunningvrije maatregelen zijn op te delen in drie categorieën, deze middelen zijn niet altijd even effectief en ervaren elk hun eigen beperkingen en risico's:

- *Geluidstechnieken, zoals knalapparaten, vogelafweerpistolen en systemen als de 'Bird Alert'*. Knalapparaten mogen vaak uitsluitend worden gebruikt met een aanvullende vergunning van de gemeente vanwege verreikende geluidsoverlast.
- *Fysieke barrières, waaronder afrasteringsnetten en andere afschermd constructies*. Afrasteringsnetten zijn enkel effectief wanneer ganzen in de rui zijn of wanneer het gaat om nog niet vliegvlugge jongen. De toepasbaarheid wordt hierdoor beperkt.
- *Visuele prikkers, zoals vogelverschrikkers met bewegende en geluidselementen, lasers en drones*. Automatische lasers vormen een risico voor de ogen van mensen en fauna. Daarnaast kan vliegverkeer onlast ervaren bij verkeerde instellingen en werken de lasers het beste bij daglicht, wanneer deze niet belemmerd worden door bijvoorbeeld het gewas zelf. De inzet brengt zodoende risico's met zich mee en de effectiviteit kan snel beperkt worden door omstandigheden. Drones met sensoren, bird-alert systemen en getrainde honden brengen hoge kosten met zich mee. Voor de inzet van een getrainde honden kan dit oplopen tot €50.000,- per maand voor een gebied van maximaal 2.000 hectare. De inzet van drones brengt een vergelijkbare kostenpost met zich mee.

Het combineren en afwisselen van verschillende methoden is essentieel om gewenning bij de ganzen te voorkomen en maximale effectiviteit te bereiken. Veel afschrikmiddelen zijn echter dan nog steeds slechts tijdelijk of beperkt effectief, waardoor het nemen van aanvullende vergunningplichtige maatregelen noodzakelijk blijkt.

3.3.2. Ganzenfoerageergebieden

Er zijn ganzenfoerageergebieden aangewezen door de provincie Groningen, in die gebieden wordt opgelopen schade in het geheel vergoed. Deze gebieden zijn van kracht in de periode 15 september tot 1 april. Deze periode kan verlengd worden tot 15 mei bij aanwezigheid van grote groepen (>50) brandganzen. Het verjagen van overwinterende ganzen is in deze periode in deze gebieden niet toegestaan.

Het is aannemelijk dat de beschikbaarheid van foerageergebieden, in combinatie met de winterrust en de inzet van de beheermaatregelen maakt dat de ganzen, en de door hen veroorzaakte schade, van buiten de foerageergebieden zich verplaatst naar binnen de foerageergebieden. Dit draagt ook bij aan het beperken van het aantal te doden ganzen. De begrenzing van de ganzenfoerageergebieden is in 2024 aangepast om de werking van de gebieden te verbeteren. In de wijziging zijn er gebieden toegevoegd of verplaatst om een dekkender geheel, zonder 'gaten', te creëren. Echter zal er ook met deze verbeteringen sprake blijven van aanzienlijke schade door overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans waardoor aan verjaging ondersteunend afschot nodig blijft.

3.3.3. Beheergebieden

Het is ook een mogelijkheid om geen beheer uit te voeren. Uit de aanvraag blijkt dat daar rekening mee is gehouden omdat de vergunning niet is aangevraagd voor het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid Groningen maar enkel voor de wildbeheereenheden waar sprake is van een reeel risico op belangrijke schade. De

wildbeheereenheden Grootegast, Meeden e.o en Bellingwedde zijn uitgesloten van deze vergunning.

Beheer zal daarom ook alleen mogelijk zijn in gebieden waar het daadwerkelijk noodzakelijk is om schade door grauwe gans, kolgans en brandgans te verminderen.

3.3.4. Beheer voorgaande beheerperiode

Gedurende de afgelopen beheerperiode hebben grondgebruikers diverse maatregelen getroffen om schade te beperken. Deze maatregelen omvatten ook vergunningplichtige activiteiten zoals verjagen met ondersteunend afschot. Het meest gebruikte middel was (preventief) verstoren/verjagen of weren. Verjaging en verstoring werd uitgevoerd door of namens de grondgebruiker, met of zonder hulpmiddelen zoals honden, lasers, ratels en quads. Ook andere vormen verjaging werd veel toegepast en omvatten zowel auditieve middelen (zoals kanonnen en ratels) als visuele middelen (zoals vogelverschrikkers, vlaggen en vliegers). Daarnaast werd, indien nodig, 'aan verjaging ondersteunend afschot' toegepast.

In de afgelopen beheerperiode is het beheer onvoldoende effectief gebleken om de schade significant te verminderen. Gezien de aantallen overwinterende ganzen in de provincie is het aannemelijk dat de schade in ieder geval niet vanzelf zal verminderen. Omdat het beheer onvoldoende effectief is gebleken, is dit op een aantal punten aangepast om de effectiviteit te verhogen. Welke punten dit zijn, is opgenomen onder 1.1.3.

3.3.5. Effectiviteit beoogd beheer

Schadebestrijding door middel van verjagen met ondersteunend afschot is een effectieve methode om langdurige gedragsverandering bij ganzen te bewerkstelligen. Hierbij worden enkele dieren gedood om zo grotere groepen langdurig te verjagen (Conover, et al., 2002; Simonsen, et al., 2016; Mansson, et al., 2017). Dit proces maakt gebruik van het lerend vermogen van ganzen, waardoor zij percelen gaan vermijden.

De effectiviteit van andere ingezette preventieve maatregelen, zoals opgenomen in de FPK, kan tevens aanzienlijk worden versterkt door ondersteunend afschot (Jensen, et al. 2016 en 2017; Aarseth, 2023; Månsson, 2017). Wetenschappelijke studies suggereren dat ondersteunend afschot de impact van verjaging vergroot en bijdraagt aan een langduriger effect van preventieve maatregelen. Zo hebben Noors en Zweeds onderzoek aangetoond dat deze aanpak de graasdruk in bepaalde gebieden volledig kan reduceren (Aarseth, 2023; Månsson, 2017), doordat ganzen een negatieve associatie ontwikkelen met de locatie. Dit resulteert in een duurzamere en meer effectieve beheerstrategie.

Onderzoek heeft aangetoond dat verjaging met ondersteunend afschot effectiever is dan andere vormen van verjaging of weren, omdat het gedrag van ganzen blijvend verandert. Zo toont een studie van Guldmond et al. (2016) aan dat ganzen geen gewenning ontwikkelen aan deze methode, in tegenstelling tot andere verjagingstechnieken. In een praktijkvoorbeeld in Noordrijn-Westfalen, bleek uit wildcamera-beelden dat zonder afschot de ganzen binnen vijf tot tien uur terugkeerden, terwijl bij ondersteunend afschot de ganzen achttien dagen lang wegbleven. Het effect van verjaging met ondersteunend afschot is sterker doordat vogels de relatie leggen tussen een schot en een soortgenoot die wordt gedood (Klaassen et al., 2006). Dit principe werkt bijzonder goed bij sociaal georganiseerde diersoorten zoals ganzen, wilde

zwijnen, eenden, en kraaiachtigen. De geschoten soortgenoten fungeren als afschrikkende prikkels voor de rest van de groep, wat leidt tot een vermindering van de terugkeer naar de schietlocatie.

Er zijn ook diverse internationale studies die de effectiviteit van verjagen met ondersteunend afschot onderschrijven. Madsen (1995; 1999) en latere onderzoeken zoals Madsen et al. (2017) laten zien dat het beheer van ganzenpopulaties door schieten leidt tot significante verlagingen in landbouwschade en verbeterde migratiepatronen. Om schade effectief te voorkomen moet afschot onregelmatig en onvoorspelbaar plaatsvinden daar waar schade dreigt voor te komen, bij voorkeur vroeg in de ochtend of laat in de avond wanneer ganzen invliegen op landbouwpercelen. De mogelijkheid om minimaal één uur voor zonsopkomst en tot één uur na zonsondergang te schieten is hierbij cruciaal (Jensen, et al., 2016). Dit was de voorgaande beheer periode niet mogelijk maar wordt met onderhavige vergunning wel mogelijk gemaakt. Dit komt de effectiviteit van het beoogde beheer ten goede en betekent een verbetering ten op zichte van de voorgaande beheerperiode.

3.3.6. Conclusie alternatievenafweging

Uit de beschouwing van de beschikbare alternatieven en genomen maatregelen blijkt dat deze niet leiden tot het gewenste effect. Inclusief de wijzigingen aan het beheer ten op zichte van de voorgaande beheerperiode is het aannemelijk gemaakt dat aan verjaging ondersteunend afschot een bijdrage kan leveren om de schade te beperken. Het beoogde beheer wordt zodoende noodzakelijk geacht om verdere schade door overwinterende grauwe gans, kolgans en brandgans te voorkomen dan wel te beperken.

3.4. Conclusie inhoudelijke ecologische overwegingen

Uit de voorgaande beschouwing blijkt dat er bij deze vergunningaanvraag sprake is van een geldig wettelijk belang, dat de staat van instandhouding van grauwe gans als gevolg van het beheer niet in het geding komt en dat er geen bevredigende alternatieven voorhanden zijn om het gewenste doel te bereiken. De vergunning kan zodoende worden verleend.

4. Aangewezen middelen

Uit artikel 8.74o van het Bkl volgt dat er voor de uitvoering van deze vergunning middelen aangewezen moeten worden. In de aanvraag wordt ook verzocht een aantal middelen aan te wijzen, het betreffen de volgende middelen met, indien noodzakelijk, aanvullende toestemmingen:

- het geweer;
- honden, niet zijnde lange honden;
- lokmiddelen, waaronder lokvogels en (elektronisch) versterkte lokgeluiden;
- slag-, snij en steekwapens.

In onderstaande paragrafen worden de middelen en verzoeken toegelicht.

4.1. Het geweer

Voor het uitvoeren van het aan verjaging ondersteunend afschot wordt het geweer aangewezen. In de aanvraag is tevens verzocht om toestemming om af te mogen wijken van bepaalde regels gesteld aan het gebruik van het geweer.

4.1.1. Locaties gebruik geweer

Er wordt verzocht om het geweer te mogen gebruiken buiten gronden zijnde jachtvelden als bedoeld in artikel 11.76, eerste lid van het Bal, binnen de bebouwingscontour jacht of terreinen direct grenzend daaraan als bedoeld in artikel 11.83, eerste lid, onder b van het Bal.

De reden hiervoor is dat een groot deel van de agrariërs in Groningen percelen hebben die zich binnen de bebouwde kom bevinden en waardoor er geen geweer gebruikt mag worden. Ook zijn er agrariërs die door omstandigheden, zoals doorkruising van (water)wegen, natuurgebieden of treinsporen niet kunnen voldoen aan de minimale 40 ha oppervlakte eis van een jachtveld. Schade op niet bejaagbare velden komt pas in aanmerking voor een tegemoetkoming wanneer een vergunning is aangevraagd. Met name kwetsbare teelten zoals broccoli, bloembollen en andere vollegrond groente worden regelmatig op percelen geteeld die niet voldoen aan de 40 ha bejaagbaar veld regel (mondelijke toelichting LTO Noord). Het zijn vooral deze teelten die kwetsbaar zijn voor ganzenvraat waardoor de schade snel oploopt. Daarom is het wenselijk dat ook op deze percelen aan verjaging ondersteunend afschot mogelijk wordt gemaakt.

Gelet op bovenstaande achten wij het voor effectief beheer noodzakelijk om toestemming te verlenen om af te wijken van artikel 11.76, eerste lid, en artikel 11.83, eerste lid, onder b van het Bal.

4.1.2. Geluiddemper op het geweer

Er wordt verzocht om als hulpmiddel op het geweer gebruik te mogen maken van een geluiddemper. Artikel 11.79, vijfde lid van het Bal stelt dat een geweer niet is voorzien van een geluiddemper.

Een geluiddemper heeft meerdere gewenste effecten zoals het reduceren van het geluid dat vrijkomt bij het afschot, het verminderen van het geluid en daarmee verstoring van de omgeving en het afschot is effectiever, omdat de terugslag beperkt wordt.

Bij een gebruik van een demper op het geweer blijft er een hoorbare knal maar neemt het geluid af met circa 20 - 25 decibel. Het gebruik van een demper kan daardoor geluidsoverlast, nabij bebouwde omgeving, en verstoring van fauna verminderen. Daarbij zorgt het gebruik van een demper op het geweer er ook voor dat het afschot voor fauna niet meer te herleiden is tot een bepaalde locatie. Hierdoor ontstaat minder snel een associatie tussen afschot en menselijke aanwezigheid. Beheer kan hierdoor efficiënter plaatsvinden.

Gelet op bovenstaande achten wij het acceptabel om toestemming te verlenen om af te wijken van artikel 11.79, vijfde lid van het Bal.

4.1.3. Voor zonsopgang en na zonsondergang

Er wordt verzocht om het geweer vanaf één uur voor zonsopgang en tot één uur na zonsondergang te gebruiken. De regel in artikel 11.83, eerste lid, onder a van het bal geeft aan dat het geweer niet gebruikt mag worden voor zonsopgang en na zonsondergang. Om schade effectief te voorkomen moet afschot onregelmatig en onvoorspelbaar plaatsvinden daar waar schade dreigt voor te komen. Dit is bij voorkeur vroeg in de ochtend of laat in de avond wanneer ganzen invliegen op landbouwpercelen. Zodat ze tijdens het invliegen direct verjaagd kunnen worden en schade voorkomen

wordt. De mogelijkheid om minimaal één uur voor zonsopkomst en tot één uur na zonsondergang te schieten is hierbij cruciaal om het beheer effectief uit te kunnen voeren.

Gelet op bovenstaande achten wij het acceptabel om toestemming te verlenen om af te wijken van artikel 11.83, eerste lid, onder a van het Bal.

4.2. Honden

In de aanvraag is verzocht het middel hond, niet zijnde lange honden, aan te wijzen om geschoten ganzen te kunnen terugzoeken. Gelet op artikel 8.74p van het Bkl zijn dit middelen welke reeds door de wetgever zijn aangewezen als toegestane middelen met betrekking tot soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen.

Het kan voorkomen dat een geschoten gans na afschot niet direct dood is. Afhankelijk van de afstanden en de aanwezige vegetatie kan het lastig zijn om de aangeschoten gans terug te vinden. Inzet van een hond is dan noodzakelijk om het dode of gewonde dier alsnog snel en zonder onnodige verstoring te vinden. In die gevallen is deze nazoek met de juiste middelen, zoals een goede speurhond, van belang om een gewond dier zo snel mogelijk uit het lijden te kunnen verlossen en verder onnodig lijden te voorkomen.

Hierbij benadrukken wij dat het middel hond niet mag worden gebruikt om ganzen te doden, enkel om gewonde of gedode grauwe ganzen terug te zoeken. Dit is ook opgenomen in de voorschriften.

4.3. Lokmiddelen

De Faunabeereenheid heeft verzocht om ook lokmiddelen aan te wijzen voor uitvoering van het beheer en in samenhang hiermee voorschriften op te nemen om de schootsafstand te beperken tot 25 meter. Gelet op artikel 8.74q van het Bkl is het gebruiken van lokmiddelen een methode welke reeds door de wetgever is aangewezen als geschikt ten aanzien van activiteiten voor soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen.

Het gebruik van lokmiddelen, waaronder lokvogels, loksystemen zoals en elektronische lokgeluiden effectieve methode om ganzen doelgericht binnen schootsafstand te brengen en het risico op niet-dodelijke verwondingen aanzienlijk te verkleinen.

Internationale ervaringen tonen aan dat het gericht inzetten van lokmiddelen in combinatie met training van jagers en beperking van de schootsafstand (tot 25 meter) heeft geleid tot een reductie van meer dan 80 procent in het aantal verwondingen. Lokmiddelen worden tijdelijk en doelgericht ingezet op percelen waar ganzen vooraf zijn waargenomen en worden na afloop van de bejaagactie verwijderd, zodat geen sprake is van blijvende beïnvloeding van terrein of andere soorten.

Het opnemen van lokmiddelen en het voorschrijven van een maximale schootsafstand van 25 meter zijn daarom beide noodzakelijk om het beheer van overwinterende ganzen op verantwoorde en controleerbare wijze uit te voeren en onnodig lijden te voorkomen.

Gezien bovenstaande achten wij het acceptabel en noodzakelijk om toestemming te verlenen voor het inzetten van lokmiddelen bij de uitvoering van aan verjaging ondersteunend afschot. De borging van de toepassing van de lokmiddelen, in combinatie met de passende schootsafstand, is zodoende opgenomen in de voorschriften.

4.4. Slag-, snij en steekwapens

Aanvullend worden ondersteunend aan het afschot en voor het doden van in nood verkerende en/of gewonde vogels en de volgende middelen aangewezen:

- Slag-, snij- en steekwapens of het geweer.

Gelet op artikel 8.74p van het Bkl zijn dit middelen en methoden welke reeds door de wetgever zijn aangewezen als geschikte middelen voor het vangen en doden van vogels. De inzet van slag-, snij- of steekwapens is hierbij een noodmaatregel die enkel gebruikt dient te worden wanneer het geweer om redenen van veiligheid niet gebruikt kan worden om in nood verkerende, gewonde ganzen te doden.

4.5. Onnodig lijden

Iemand die een dier in het wild doodt of vangt moet voorkomen dat het dier onnodig lijdt. Dit is vastgelegd in artikel 11.28 van het Bal. Dit is meegenomen in de overwegingen ten aanzien van de aan te wijzen middelen voor de uitvoering van deze vergunning. De aangewezen middelen dragen bij aan het voorkomen van onnodig lijden dan wel het lijden van zo kort mogelijke duur te laten zijn.

5. Eindoordeel

Uit de overwegingen blijkt dat te nemen vergunningvrije maatregelen, ook in combinatie, niet voldoende zijn om (dreigende) belangrijke schade aan gewassen door grauwe gans, kolgans en brandgans te voorkomen.

Hieruit blijkt dat een andere bevredigende oplossing niet mogelijk is waardoor de inzet van aan verjaging ondersteunend afschot op overwinterende populaties van grauwe gans, kolgans en brandgans noodzakelijk is. Er is met zekerheid geen effect op de gunstige staat van instandhouding van de grauwe gans, kolgans en brandgans. Daarnaast wordt de gunstige staat van instandhouding geborgd door de jaarlijkse check ten op zichte van de Gunstige Referentie Populatie voor grauwe gans, kolgans en brandgans.

We verlenen een vergunning voor een flora- en fauna-activiteit voor de handelingen:

Tabel 3. Eindoordeel vergunningaanvraag flora- en fauna-activiteit

voor de volgende soort	voor artikel 11.37, eerste lid onder a van het Bal
Grauwe gans (<i>Anser anser</i>)	Toegekend
Kolgans (<i>Anser albifrons</i>)	Toegekend
Brandgans (<i>Branta leucopsis</i>)	Toegekend

Artikel 11.37, eerste lid onder a, Bal: opzettelijk doden.

Daarnaast verlenen wij middels deze vergunning toestemming voor de volgende onderdelen ten aanzien van het gebruik van het geweer:

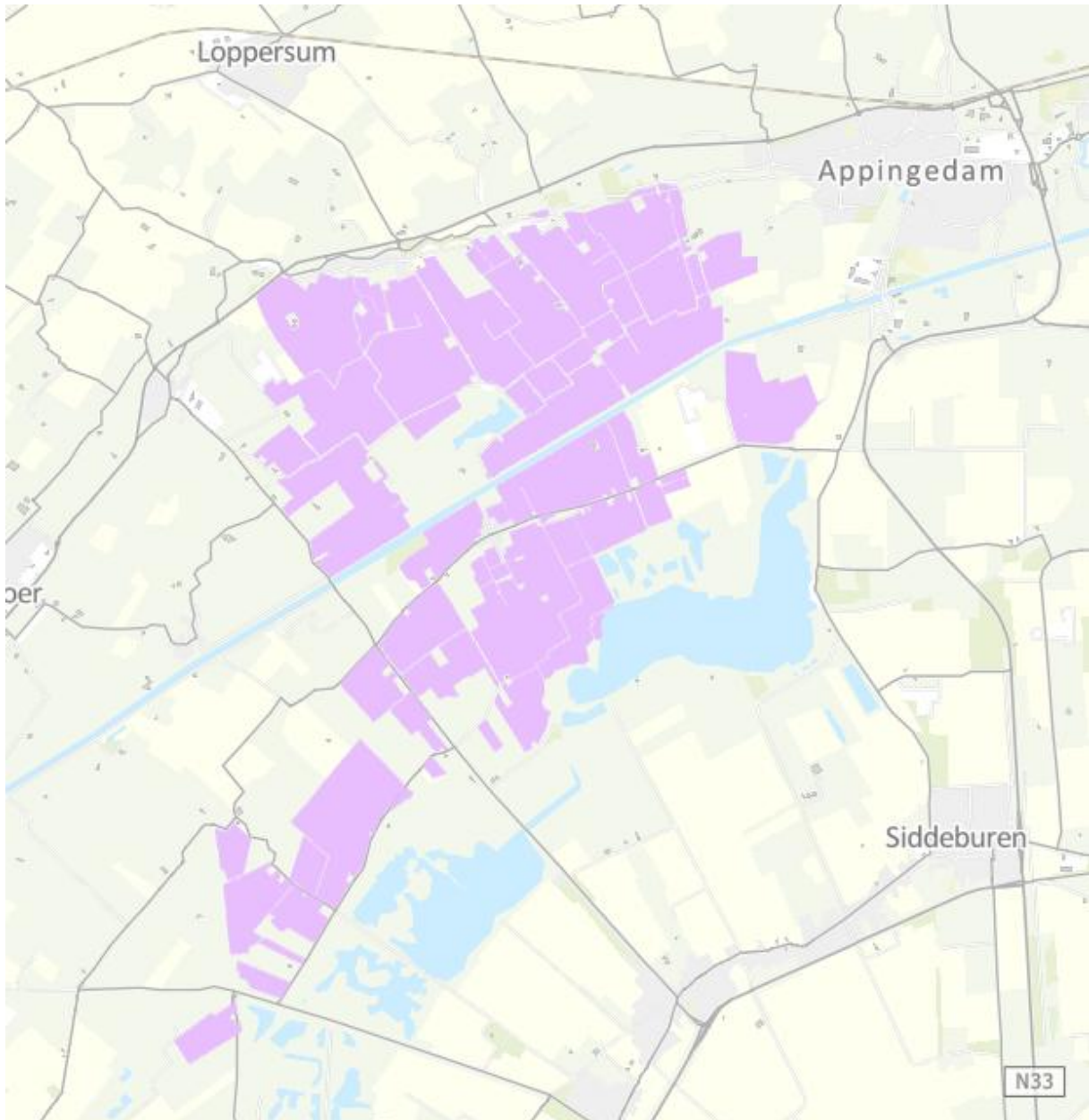
Artikel	Resultaat
11.76, lid 1, Bal Gebruik van het geweer op gronden niet zijnde jachtvelden	Toegekend
11.79, lid 5, Bal Gebruik van een demper op het geweer	Toegekend
11.83, lid 1, onder a, Bal Gebruik van het geweer voor zonsopkomst en na zonsondergang	Toegekend
11.83, lid 1, onder b, Bal Gebruik geweer binnen de bebouwde kom	Toegekend

Verder wijzen wij ter uitvoering van de vergunning, op grond van artikel 8.74p van het Bkl, ten aanzien van grauwe gans, kolgans en brandgans de volgende middelen aan:

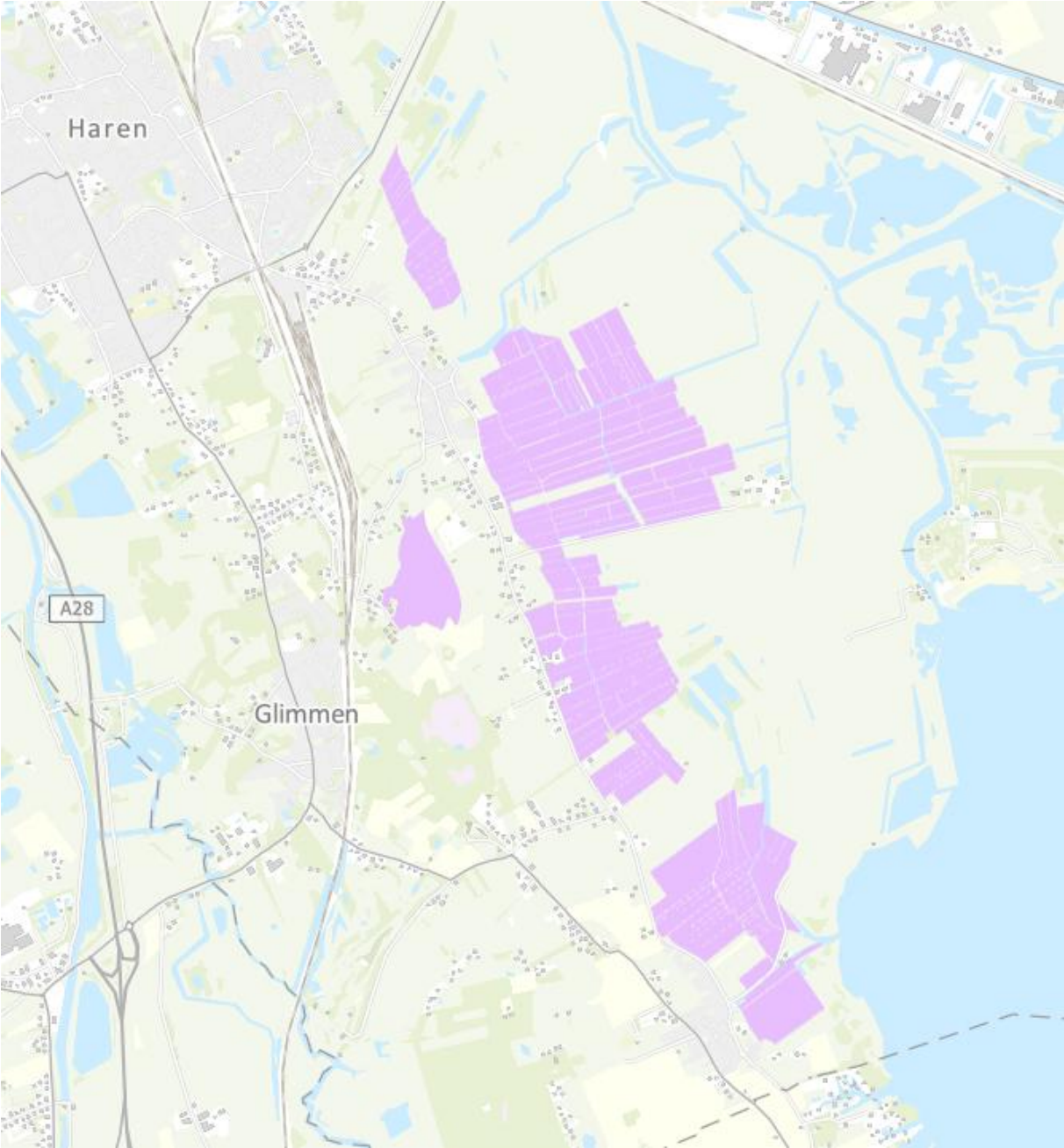
- het geweer;
- honden, niet zijnde lange honden;
- lokmiddelen, waaronder lokvogels en (elektronisch) versterkte lokgeluiden;
- slag-, snij en steekwapens, voor het doden van in nood verkerende gewonde vogels.

Bijlage I. Ganzenfoerageergebieden

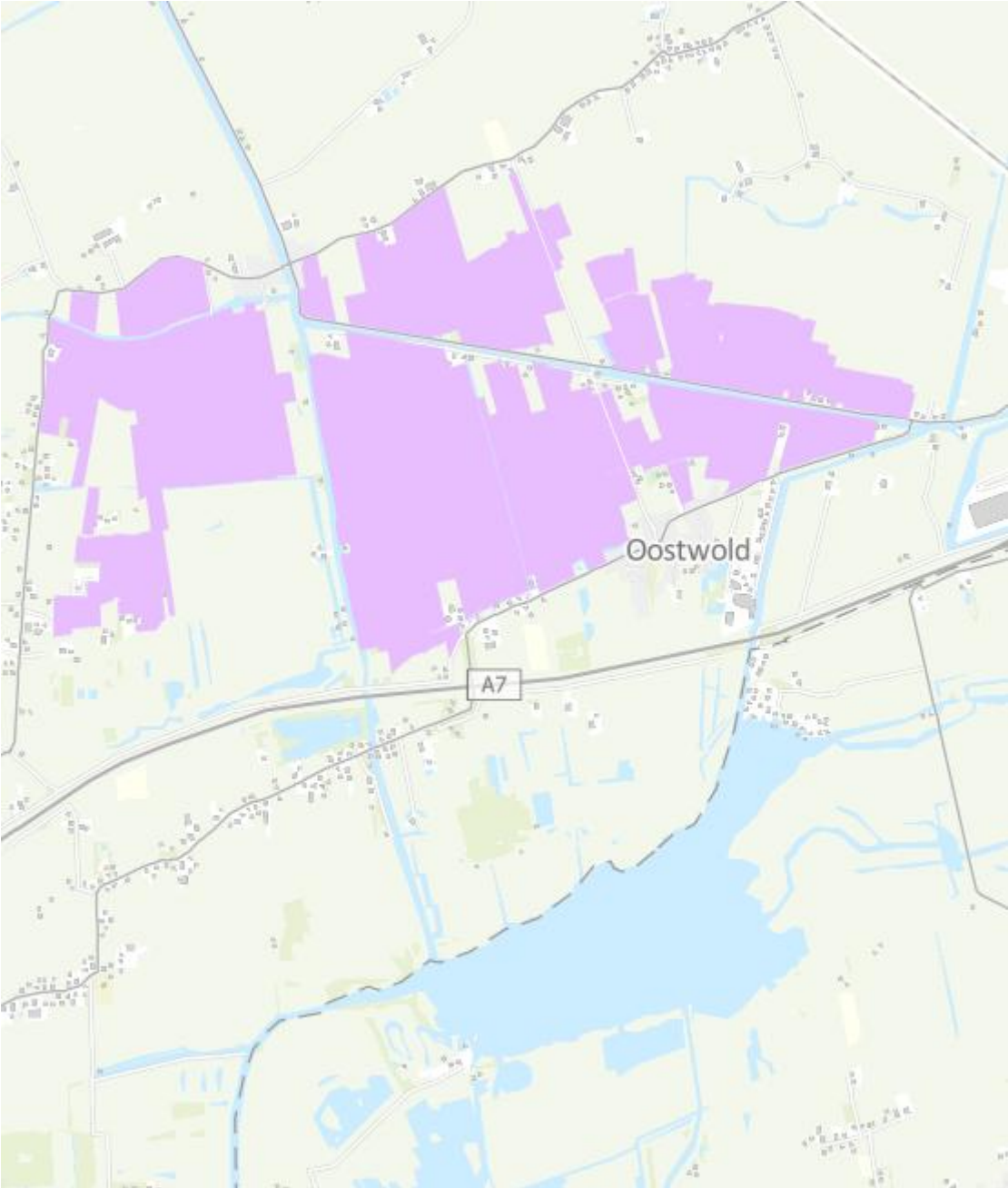
Ganzenfoerageergebied Schildmeer

Ganzenfoerageergebied Zuidlaardermeer

Ganzenfoerageergebied Leekstermeer

Bijlage II. Getaxeerde schade

WBE	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Bierum e.o.	€ 110.282	€ 107.762	€ 130.807	€ 150.352	€ 147.681	€ 646.883
<i>Brandgans</i>	€ 79.090	€ 49.918	€ 65.508	€ 51.470	€ 36.216	€ 282.202
<i>Grauwe gans</i>	€ 31.191	€ 57.844	€ 64.304	€ 59.425	€ 82.961	€ 295.725
<i>Kolgans</i>			€ 995	€ 39.457	€ 28.504	€ 68.956
Duurswold e.o.	€ 380.826	€ 413.918	€ 443.366	€ 575.516	€ 586.249	€ 2.399.875
<i>Brandgans</i>	€ 242.876	€ 245.100	€ 153.618	€ 202.396	€ 152.404	€ 996.394
<i>Grauwe gans</i>	€ 99.741	€ 120.400	€ 272.027	€ 309.512	€ 357.131	€ 1.158.810
<i>Kolgans</i>	€ 38.209	€ 48.418	€ 17.721	€ 63.608	€ 76.714	€ 244.671
Eemswold		€ 2.301	€ 25.188	€ 46.353	€ 153.260	€ 227.102
<i>Brandgans</i>		€ 1.841	€ 10.303	€ 9.887	€ 53.403	€ 75.434
<i>Grauwe gans</i>		€ 460	€ 14.885	€ 26.699	€ 99.857	€ 141.900
<i>Kolgans</i>				€ 9.767		€ 9.767
Fivelgo	€ 106.486	€ 80.992	€ 107.009	€ 127.827	€ 148.986	€ 571.300
<i>Brandgans</i>	€ 75.715	€ 46.670	€ 71.954	€ 48.002	€ 10.279	€ 252.621
<i>Grauwe gans</i>	€ 30.771	€ 34.322	€ 35.055	€ 39.954	€ 135.820	€ 275.921
<i>Kolgans</i>				€ 39.871	€ 2.887	€ 42.758
Hunsingo		€ 7.233	€ 6.443	€ 5.156	€ 21.543	€ 40.375
<i>Brandgans</i>					€ 6.267	€ 6.267
<i>Grauwe gans</i>		€ 3.616	€ 5.865	€ 5.156	€ 7.192	€ 21.829
<i>Kolgans</i>		€ 3.616	€ 578		€ 8.084	€ 12.279
Meedhuizen e.o.	€ 1.453	€ 2.647	€ 3.835	€ 660	€ 35.762	€ 44.357
<i>Brandgans</i>	€ 1.157	€ 1.407	€ 167	€ 198	€ 11.948	€ 14.876
<i>Grauwe gans</i>		€ 961	€ 3.668	€ 462	€ 18.813	€ 23.904
<i>Kolgans</i>	€ 296	€ 280			€ 5.001	€ 5.576
Noordelijk Westerkwartier		€ 2.585		€ 1.082	€ 11.647	€ 15.314
<i>Brandgans</i>		€ 1.292			€ 1.904	€ 3.197
<i>Grauwe gans</i>		€ 1.292		€ 1.082	€ 3.821	€ 6.196
<i>Kolgans</i>					€ 5.922	€ 5.922
Noord-West Groningen				€ 21.146	€ 26.680	€ 47.825
<i>Brandgans</i>					€ 6.145	€ 6.145
<i>Grauwe gans</i>				€ 21.146	€ 20.534	€ 41.680
Oldambt	€ 53.778	€ 89.471	€ 70.472	€ 5.175	€ 34.698	€ 253.594
<i>Brandgans</i>	€ 7.025	€ 69.923	€ 47.324	€ 2.587	€ 16.033	€ 142.892
<i>Grauwe gans</i>	€ 46.753	€ 19.548	€ 23.148	€ 2.587	€ 18.665	€ 110.702
Oude Veenkoloniën	€ 103.722	€ 120.801	€ 124.485	€ 258.035	€ 187.200	€ 794.243
<i>Brandgans</i>	€ 50.241	€ 69.134	€ 91.371	€ 140.507	€ 67.656	€ 418.909
<i>Grauwe gans</i>	€ 46.739	€ 49.673	€ 33.114	€ 112.526	€ 116.518	€ 358.571
<i>Kolgans</i>	€ 6.742	€ 1.994		€ 5.001	€ 3.026	€ 16.762
Westerkwartier	€ 59.032	€ 67.208	€ 88.661	€ 152.001	€ 153.748	€ 520.650
<i>Brandgans</i>	€ 33.958	€ 26.526	€ 18.417	€ 38.272	€ 22.399	€ 139.571
<i>Grauwe gans</i>	€ 17.202	€ 37.815	€ 70.244	€ 82.197	€ 97.440	€ 304.897
<i>Kolgans</i>	€ 7.872	€ 2.867		€ 31.533	€ 33.909	€ 76.181